

Torah from Around the World

Een mens heeft de plicht zich uit te spreken, wanneer zijn woorden gehoor zullen vinden, maar moet er het zwijgen toe doen, wanneer hij weet dat zijn woorden zullen worden genegeerd.

Talmoed, Jevamot 65b

Sjabbat 31 augustus 2019 / 30 Av 5779, *Rosj Chodesj Elloe!*, Reë, Dewariem/Deuteronomium 11:26 - 16:17

Tanach blz. 375 - 385

2de sefer: Beresjiet/Genesis 1:14 - 19

Tanach blz. 3 - 4

Haftara: Jesjaja 66: 10 - 23

Tanach blz. 912 - 913

vertaler: Sera Spanier

Commentaar: Eric Mendelsohn is lid van de Reconstructionist Joodse Gemeente Darchei Noam in Toronto, Canada, en schrijver van commentaren voor een reeks sidoeriem (gebedenboeken) met als verzamelnaam 'Kol haNeshamah'.

Oorspronkelijke Engelse tekst: <https://www.reconstructingjudaism.org/dvar-torah/be-happy>

Verheug u!

„Ieder jaar in de maand aviev moet u voor de Eeuwige, uw God, een offer bereiden...” In de sidra Reë vinden we een beschrijving van de drie grote pelgrim feesten, Pesach, Sjawoe’ot en Soekot. Dit zijn de *chagiem*. Het woord *chag* is verwant aan het Arabische woord *hadj*. Net als de *hadj* naar Mekka een vereiste is voor de Moslim (als je het je kunt permitteren), zo is de *chag* naar Jeruzalem dat voor een Jood.

De kleinkinderen van de grote middeleeuwse joodse geleerde Rasji, die voortbouwden op zijn uitleg, merken op dat het woord *simcha*, ‘blijdschap’ (dat net als *we-ahavta* een gebiedende zinsnede is: ‘Verheug u!’) driemaal voorkomt in de beschrijving van Soekot. Met het extra gebod van ‘*ach sameach*’, (‘Vier uitbundig feest!’), is het net als wanneer een ouder je naroept: ‘Veel plezier! En, o ja, nog veel plezier!’ Aan de andere kant, wordt ‘*simcha*’ slechts één keer genoemd als het om Sjawoe’ot gaat en helemaal niet met betrekking tot Pesach.

De agrarische basis van deze drie feesten voorzien in een eenvoudige uitleg. Pesach is de tijd van het lammeren en het teken van de lente, maar er is grote bezorgdheid over de opkomende gewassen. De wintertarwe is binnen, maar het duurt nog zeven weken eer de gerst en de groenten op het land staan. Met Sjawoe’ot is de gerst binnen en kan men wat meer opgelucht ademhalen. Maar Soekot is het grote oogstfeest, waarin arm en rijk verzekerd zijn van genoeg voeding. Het Jodendom leert dat men het recht heeft om te genieten van de materiële voorzieningen op deze wereld en wij krijgen de opdracht ons te verheugen over het bezit ervan.

De manier waarop de rabbijnen de drie feesten in verband brengen met de geschiedenis, geeft ons een reden waarom de vereiste blijdschap verschillend is. Met Pesach zijn Egyptische soldaten verdronken; wij kunnen niet blij zijn als anderen lijden. Met Sjawoe’ot kunnen we blij zijn omdat we de Tora hebben ontvangen, maar het nog zo recente incident met het gouden kalf tempert onze blijdschap. Maar Soekot is het feest van het Misjkan (het draagbare Tabernakel van de woestijn). Het schenkt ons de heelheid van een spiritueel centrum dat mee trekt. Dat is reden voor pure en algehele blijdschap.

Laten we eens verder onderzoeken hoe dit zit binnen de Reconstructionistische context. Met Pesach wordt de niet-Jood ongelijk behandeld; er zijn de verdronken Egyptische soldaten evenals de groep mensen met een andere cultureel-etnische achtergrond, die toestemming hebben om met de Israëlieten mee te reizen. Met Sjawoe’ot is er enige blijdschap, want al is de Tora alleen aan Israël gegeven, de morele principes gelden voor iedereen. Met Soekot viere drie groepen samen feest: Joden, mensen die houden van het joodse volk Israël (*Ohavé Jisraël*, een niet uitgekomen persoon die sterk toegewijd is aan het Jodendom) en niet-Joden. Bij de Tempeldienst voor Soekot werden ook offers gebracht voor „de zeventig naties” (dat wil zeggen: de hele wereld). In de Oudheid was het de

enige keer in het jaar dat Joden en niet-Joden gezamenlijk deelnamen aan een joods ritueel. In de Talmoed, traktaat Ta'anit, wordt er op gewezen dat het Joden is toegestaan om samen met niet-Joden te bidden voor regen in een niet-joodse dienst. Het gaat daarbij immers om het overleven van de hele gemeenschap. Gebeden voor het komende regenseizoen zijn een centraal thema van Soekot.

Dus de drie *sameach*'s genoemd met betrekking tot Soekot, vertegenwoordigen de drie ervaringen van blijdschap: van de Joden, van Ohavé Jisraël en ook van de niet-Joden. Pas als zij alle drie de gelegenheid krijgen om daar binnen hun eigen domein en op hun eigen unieke wijze vorm aan te geven, wordt deze drievoudige vreugde werkelijkheid.

Een andere uitleg: Met Pesach staat vrijheid centraal. Echter, zoals Afro-Amerikanen meer dan een eeuw geleden aantoonde: vrijheid zonder rechtvaardigheid, gelijkheid en welvaart is een lege huls. Vrijheid alleen is de vreugde niet waard. Of om de woorden van een populair lied van Janis Joplin te citeren: „Vrijheid is slechts een ander woord voor 'niets te verliezen' / Vrijheid is helemaal niets waard, maar het is vrij (gratis).”

Met Sjavoet hebben we vrijheid en de wetgeving, maar we verheugen ons niet helemaal over de wetgeving, want de wetgeving wordt negatief geformuleerd in de vorm van verboden: geen overspel, geen valse getuigenis, geen diefstal, geen moord, geen uitbuiting van arbeiders, je niet als *workaholic* kapot werken, niet op vijandige wijze het bezit van je burens of geliefden afpakken.

Pas met Soekot zien we het doel van vrijheid en de wetgeving: het vormen van een gemeenschap met een rijke oogst voor iedereen. De priesters zijn blij, de rijken zijn blij, en ook de armen zijn blij.

De functie van keuzevrijheid en van wettelijke regulering is het bieden van een structuur: *mitswot* (geboden en verboden, red.), zodat we ons streven naar geluk begrenzen, opdat anderen hun geluk ook kunnen nastreven. Mitswot zijn geen 'goede daden, maar het zijn ook niet slechts 'geboden en verboden'. Ze vormen de structuur die ons in staat stelt om onze eigen ambities op een goede manier een grens te stellen, ten behoeve van de gehele gemeenschap.

Zaterdagavond begint Rosj Chodesj Elloel. Laten we de veertig dagen voor Jom Kipoer verstandig gebruiken, zodat als Soekot komt we allemaal drievoudig gezegend zijn met blijdschap.